

Bruxelles, 17. listopada 2023.
(OR. en)

14285/23

CLIMA 483
ENV 1139
ONU 80
DEVGEN 182
ECOFIN 1054
ENER 551
FORETS 155
MAR 126
AVIATION 192

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	13842/23
Predmet:	Pripreme za 28. konferenciju stranaka (COP 28) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) (Dubai, 30. studenoga – 12. prosinca 2023.) – zaključci Vijeća

Za delegacije se u Prilogu nalaze zaključci Vijeća o navedenom predmetu kako ih je Vijeće odobrilo na 3973. sastanku održanom 16. listopada 2023.

Pripreme za 28. konferenciju stranaka (COP 28) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC)

(Dubai, 30. studenoga – 12. prosinca 2023.)

– Zaključci Vijeća

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

HITNOST DJELOVANJA U PODRUČJU KLIME

1. S DUBOKOM ZABRINUTOŠĆU PRIMJEĆUJE da se uočene posljedice klimatskih promjena, među ostalim od suša do poplava, požara u prirodi i toplinskih valova, i dalje intenziviraju diljem svijeta, pri čemu rekordne ekstremne vrijednosti u kontekstu dosad nezabilježenih razina emisija stakleničkih plinova utječu na zajednice na svim kontinentima. Nadalje, sa zabrinutošću PRIMJEĆUJE sve jače učinke u vrlo ranjivim područjima, među ostalim obalnim i planinskim područjima te polarnim regijama. U tom kontekstu NAGLAŠAVA izrazito hitnu potrebu za snažnijim globalnim odgovorom u svrhu rješavanja klimatske krize, pri čemu treba znatno ubrzati smanjenje globalnih emisija stakleničkih plinova u svim zemljama, kao i mjere prilagodbe i održiv razvoj kao jedini način za borbu protiv klimatskih promjena i osiguravanje boljeg životnog standarda i blagostanja za ljude diljem svijeta, uz istodobnu zaštitu prirode i ekosustavâ;
2. POZDRAVLJA činjenicu da je Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC) donio objedinjeno izvješće u okviru šestog izvješća o procjeni i PONOVO ISTIČE da iznimno cijeni rad IPCC-a u okviru njegova šestog ciklusa procjene te NAGLAŠAVA da su njegove procjene mogućih rješenja za djelovanje važne za politike;

3. Sa zabrinutošću PODSJEĆA na ključne nalaze iz tog objedinjenog izvješća prema kojima, među ostalim, i. opseg promjena u klimatskom sustavu prouzročenih antropogenim emisijama nikada nije bio veći u povijesti čovječanstva, ii. klimatske promjene uzrokovane ljudskim djelovanjem povećavaju učestalost, veličinu, prostorni obuhvat i trajanje ekstremnih vremenskih pojava u svim regijama u cijelom svijetu, iii. unatoč napretku u njihovu planiranju i provedbi, postoje praznine i ograničenja u pogledu prilagodbi i iv. nacionalno utvrđeni doprinosi trenutačno ni izbliza nisu dostatni kako bi cilj ograničavanja od 1,5 °C ostao ostvariv u 21. stoljeću, pri čemu se naglašava da su izvedive, učinkovite i jeftine opcije za prilagodbu i ublažavanje već dostupne;
4. S velikom zabrinutošću UKAZUJE na nalaze iz najnovijeg izvješća Svjetske meteorološke organizacije o globalnom godišnjem i dekadskom ažuriranju podataka o klimi, u kojem se upućuje na rekordne razine globalnih temperatura u sljedećih pet godina, pri čemu se na 66 % procjenjuje vjerojatnost da će godišnja prosječna globalna temperatura na površini Zemlje biti za više od 1,5 °C iznad predindustrijskih razina najmanje u jednoj godini u razdoblju od 2023. do 2027.;
5. NAGLAŠAVA da su klimatske promjene, zajedno s gubitkom bioraznolikosti i onečišćenjem, dio trostruke planetarne krize čije se sastavnice međusobno osnažuju. POZIVA na iznalaženje rješenja, među ostalim onih koja se temelje na prirodi, koja bi mogla poslužiti za istodobno rješavanje nekoliko kriza;
6. U tom kontekstu HITNO POZIVA na pojačano globalno djelovanje i ambicije u ovom ključnom desetljeću u skladu s izvješćima IPCC-a: za ograničavanje zagrijavanja na oko 1,5 °C potrebno je da globalne emisije stakleničkih plinova dosegnu najvišu razinu najkasnije prije 2025. te se u odnosu na 2019. smanje za 43 % do 2030., odnosno za 60 % do 2035.;

7. PONOVRNO NAJOŠTRIJJE OSUĐUJE agresivni rat Rusije protiv Ukrajine kojim se uz teško kršenje međunarodnog prava, golem gubitak ljudskih života i štetne posljedice na zdravlje, među ostalim civila, uzrokuje i neposredna šteta za prirodu, dugoročno uništava okoliš, ugrožava nuklearna sigurnost te se odgađa prijeko potrebno djelovanje u vezi s klimatskim promjenama. ISTIČE da taj rat, osim što ugrožava globalnu sigurnost i stabilnost, ima ozbiljne negativne sekundarne posljedice za energiju i sigurnost opskrbe hranom, posebice na globalnom jugu, te međunarodna zajednica mora hitno i odlučno na njega odgovoriti.

JACANJE DJELOVANJA, AMBICIJE, MOGUĆNOSTI I POTPORE

8. Uoči konferencije COP 28 PONOVRNO ISTIČE da je međunarodni angažman putem snažnog multilateralizma utemeljenog na pravilima ključan za postizanje uspješnih rezultata u rješavanju globalnog izazova koji predstavljaju klimatske promjene;
9. ISTIČE mogućnosti koje djelovanje u području klime pruža ne samo za planet i svjetsko gospodarstvo, među ostalim u pogledu mogućnosti za ulaganja i financiranje, konkurentnosti, inovacija, otvaranja radnih mjesta i gospodarskog rasta, već i za ljude u smislu boljeg životnog standarda, zdravlja, radnih mjesta koja omogućuju dostojanstven život, održivih prehrambenih sustava i pristupačnih cijena energije;

10. UVAŽAVA činjenicu da bi stranke u svojoj borbi protiv klimatskih promjena trebale poštovati, promicati i ispunjavati svoje obveze u pogledu ljudskih prava, prava na zdravlje, prava na čist, zdrav i održiv okoliš, prava autohtonih naroda kako je navedeno u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda, lokalnih zajednica, migranata, djece i mladih, osoba s invaliditetom i osoba u ranjivom položaju, te rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena i djevojčica i međugeneracijsku pravičnost. NAGLAŠAVA da su javno i uključivo sudjelovanje, angažman i pristup informacijama, među ostalim za civilno društvo i različite dionike, ključni za promicanje socijalne pravde, pravednosti i uključivosti u globalnoj tranziciji prema klimatskoj neutralnosti. PONOVRNO ISTIČE da je EU i dalje predan tim vrijednostima. U tom kontekstu UVAŽAVA rad posebnog izvjestitelja za promicanje i zaštitu ljudskih prava u kontekstu klimatskih promjena;
11. ISTIČE da su, kako je navedeno u izvješćima IPCC-a, nacionalno utvrđeni doprinosi i njihova ažuriranja i provedba, skupno gledano, i dalje vrlo nedostatni kako bi cilj od 1,5 °C ostao ostvariv te s ozbiljnom zabrinutošću NAGLAŠAVA da se globalne ambicije moraju znatno povećati u skladu s Pariškim sporazumom;
12. PODSJEĆA na to da su sve stranke bile odlučno pozvane da ponovno razmotre i u svojim nacionalno utvrđenim doprinosima ojačaju ciljeve za 2030. te da, prema potrebi, objave ili ažuriraju svoje dugoročne razvojne strategije za niske emisije stakleničkih plinova kako bi ih se uskladilo s ciljem Pariškog sporazuma u pogledu temperature znatno prije konferencije COP 28. To bi trebalo uključivati sve stakleničke plinove i sektore te se temeljiti na konkretnim politikama i mjerama za njihovu provedbu;

13. U tom kontekstu PREPOZNAJE ključnu ulogu svih velikih gospodarstava pri ograničavanju povećanja globalne temperature tijekom ovog ključnog desetljeća i u sljedećim desetljećima te ISTIČE da je svako veliko gospodarstvo od donošenja Pariškog sporazuma trebalo znatno povećati ambicije svojih nacionalno utvrđenih doprinosa, već doseći vrhunac svojih emisija stakleničkih plinova ili navesti da će to učiniti najkasnije do 2025. te u svoje nacionalno utvrđene doprinose uključiti ciljeve u pogledu apsolutnog smanjenja svih stakleničkih plinova na razini cijeloga gospodarstva. Ujedno ISTIČE da su velika gospodarstva trebala predstaviti ili ažurirati svoje dugoročne razvojne strategije, uključujući cilj da se čim prije, a najkasnije do 2050., postigne nulta neto stopa emisija stakleničkih plinova, u skladu sa svojim ažuriranim nacionalno utvrđenim doprinosima i uz uvažavanje potrebe da cilj od 1,5 °C ostane ostvariv;
14. NAGLAŠAVA da će za prijelaz na klimatski neutralno gospodarstvo u skladu s ciljem od 1,5 °C biti potrebno postupno globalno napuštanje fosilnih goriva i dostizanje najviše razine njihove potrošnje već u ovom desetljeću kako bi se osiguralo potrebno ublažavanje, kako je naveo IPCC. U tom kontekstu NAGLAŠAVA važnost napuštanja fosilnih goriva znatno prije 2050. u najvećem dijelu energetskog sektora, kao i nastojanja da se u tridesetim godinama ovog stoljeća potpuno ili pretežno dekarbonizira globalni energetski sustav, pri čemu se ne dopušta nova proizvodnja električne energije iz ugljena, jer su troškovno učinkovite mjere za postizanje nulte stope emisija već široko dostupne u tom sektoru, što donosi višestruke koristi, među ostalim, za održivi razvoj, ljudsko zdravlje i kvalitetu zraka, otvaranje radnih mjesta i energetske sigurnost. Nadalje, ISTIČE da tehnologije za smanjenje emisija koje ne štete znatno okolišu postoje u ograničenom opsegu te ih treba upotrebljavati za smanjenje emisija prvenstveno iz sektora u kojima je teško smanjiti emisije i da se tehnologijama za uklanjanje emisija treba doprinositi globalnim negativnim emisijama te NAGLAŠAVA da se one ne bi trebale upotrebljavati za odgađanje djelovanja u području klime u sektorima u kojima postoje izvediva, djelotvorna i troškovno učinkovita zamjenska rješenja za ublažavanje klimatskih promjena, posebno u ovom ključnom desetljeću. POZIVA na to da se čim prije ukinu subvencije za fosilna goriva kojima se ne rješava pitanje energetskog siromaštva niti se omogućuje pravedna tranzicija.

15. POTIČE nastojanja da se postigne dogovor o globalnim ciljevima, usklađenima s ciljem od 1,5 °C do 2030., za brzo povećanje energetske učinkovitosti i ubrzavanje prijelaza na obnovljive izvore energije. Stoga POZIVA na globalno djelovanje u cilju utrostručenja instaliranih kapaciteta za energiju iz obnovljivih izvora na 11 TW i udvostručenja stope poboljšanja energetske učinkovitosti do 2030., pri čemu se uvažava nacionalna kombinacija izvora energije u pojedinačnim zemljama. Ti ciljevi moraju se popratiti uštedom energije i postupnim napuštanjem proizvodnje i potrošnje energije iz fosilnih goriva, koje treba usvojiti na konferenciji COP 28, uz suradnju sa zemljama u razvoju, među ostalim putem izgradnje kapaciteta te tehničke i financijske pomoći iz svih izvora, kako bi se riješili izazovi i osigurale koristi prijelaza, među ostalim u smislu pristupa energiji i energetske sigurnosti;
16. ISTIČE nalaze IPCC-a iz njegova šestog ciklusa procjene prema kojima bi potrebne mjere ublažavanja povezane s energijom trebalo popratiti mjerama povezanim s materijalima, kao što su njihova učinkovitost i kružno gospodarstvo;
17. POZDRAVLJA dogovor o ključnim sastavnicama potrebnog zakonodavnog okvira predloženog u okviru paketa „Spremni za 55 %”, kojim će se Europskoj uniji omogućiti da provede svoj nacionalno utvrđeni doprinos i smanji svoje neto emisije stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990. te da postigne klimatsku neutralnost najkasnije do 2050., a da nakon toga nastoji ostvariti negativne emisije. NAPOMINJE da bi, prema procjenama Komisije, zakonodavni okvir „Spremni za 55 %”, kada bi se u potpunosti proveo, mogao omogućiti EU-u i njegovim državama članicama da premaše cilj EU-a u pogledu neto domaćeg smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na 1990.
18. POZDRAVLJA podnošenje ažuriranog nacionalno utvrđenog doprinosa Europske unije i njezinih država članica UNFCCC-u, koji odražava ključne sastavnice paketa „Spremni za 55 %” u smislu informacija potrebnih za jasnoću, transparentnost i razumijevanje (ICTU), u skladu s odlukama konferencija COP 26 i COP 27 kako bi se odgovorilo na nužnost djelovanja u ovom desetljeću;

19. NAJAVLJUJE da će EU utvrditi svoj sljedeći klimatski cilj u skladu s Europskim zakonom o klimi. PODSJEĆA da Europska komisija u tu svrhu i najkasnije u roku od šest mjeseci od prvoga globalnog pregleda stanja prema potrebi podnosi zakonodavni prijedlog na temelju detaljne procjene učinka;
20. PREPOZNAJE sve veću važnost toga da sve stranke poboljšaju svoje kapacitete za prilagodbu, ojačaju svoju otpornost i smanje ranjivost u pogledu klimatskih promjena te NAGLAŠAVA središnju ulogu cjelovitih, uključivih i djelotvorno provedenih nacionalnih strategija i planova za prilagodbu;
21. ISTIČE sve veće napore EU-a i njegovih država članica da spriječe rizike koji proizlaze iz klimatskih promjena, i unutar svojih granica i u inozemstvu, što se odražava u oblikovanju i provedbi strategija i planova za prilagodbu u svim državama članicama, pri čemu je prilagodbe potrebno uključiti u relevantne sektorske politike EU-a i ojačati europsku misiju za prilagodbu klimatskim promjenama i provedbu strategije EU-a za prilagodbu tim promjenama. SA ZANIMANJEM OČEKUJE europsku procjenu klimatskih rizika (EUCRA) kojom će se poduprijeti utvrđivanje prioriteta politika povezanih s prilagodbom u Europi i razvojem politika u klimatski osjetljivim sektorima;
22. PONOVRNO NAGLAŠAVA važnost međunarodne dimenzije strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama, pri čemu ističe potporu EU-a međunarodnoj otpornosti i pripravnosti u pogledu klimatskih promjena, osmišljavanje politika i poticaja za promicanje ulaganja otpornih na klimatske promjene te ciljanu potporu partnerskim zemljama, osobito za aktivnosti kojima se podupire provedba različitih faza ciklusa politika prilagodbe (procjena rizika, planiranje, provedba, praćenje, evaluacija i učenje);
23. POZIVA sve stranke da ulože veće napore u uključivanje prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih u relevantne i postojeće politike, programe i aktivnosti u svim relevantnim sektorima jer su ti naponi ključni za suzbijanje sve većih prijetnji klimatskih promjena;

24. ISTIČE da će zadržavanje porasta prosječne globalne temperature u okviru 1,5 °C biti ključno za sprečavanje, svodenje na najmanju moguću mjeru i svladavanje budućih gubitaka i štete povezanih s nepovoljnim posljedicama klimatskih promjena;
25. NAGLAŠAVA da nijedan način odgovora sâm po sebi neće biti dovoljan za sprečavanje, smanjenje i rješavanje pitanja gubitaka i štete povezanih s nepovoljnim učincima klimatskih promjena. U tom kontekstu POTVRĐUJE da brojne zemlje, institucije i dionici već sudjeluju u financiranju raznih rješenja za odgovor na gubitke i štetu. UVAŽAVA potrebu za jačanjem postojećih aranžmana financiranja kako bi se osnažio odgovor na gubitak i štetu uzrokovanu nepovoljnim učincima klimatskih promjena i riješio postojeći jaz u pogledu prioriteta povezan s osiguravanjem mjera i potpore u odgovoru na gubitke i štetu. U tom kontekstu, među ostalim, NAPOMINJE da multilateralne razvojne banke i međunarodne financijske institucije, uključujući Grupu Svjetske banke, Međunarodni monetarni fond i Europsku investicijsku banku, mogu doprinijeti aranžmanima financiranja za odgovor na gubitke i štetu;
26. PONOVRNO ISTIČE da EU snažno podupire poziv glavnog tajnika Ujedinjenih naroda na općoj pokrivenosti sustava ranog upozoravanja za spašavanje života u sljedećih pet godina putem Inicijative za klimatske rizike i sustave ranog upozoravanja (CREWS) i Instrumenta za financiranje sustavnog promatranja (SOFF), kao i inicijative skupina V20 i G7 „Globalni sustav zaštite protiv klimatskih rizika” kako bi se povećala zaštita ranjivih osoba i zemalja osiguravanjem i olakšavanjem znatno većeg i boljeg unaprijed dogovorenog financiranja u slučaju katastrofa. OBVEZUJE SE podupirati te napore, među ostalim kako bi se povećalo financiranje i osiguranje u pogledu borbe protiv klimatskih promjena i rizika od katastrofa (CDRFI) te postigla sustavnost, usklađenost i održivost globalne strukture CDRFI-ja;
27. SA ZANIMANJEM OČEKUJE raspravu o zaključcima Vijeća o financiranju borbe protiv klimatskih promjena na sastanku 17. listopada 2023.;

28. PONOVRNO POTVRĐUJE snažnu predanost EU-a i njegovih država članica ostvarenju zajedničkog cilja od 100 milijardi USD za mobilizaciju financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena do 2025. u kontekstu smislenih mjera ublažavanja i transparentnosti provedbe, OČEKUJE da se taj cilj ostvari u 2023. te ODLUČNO POZIVA sve ostale dotične zemlje da pojačaju napore u tom pogledu. POZIVA sve partnere iz svih regija koji raspolažu odgovarajućim kapacitetima, uključujući međunarodne financijske institucije, tijela Ujedinjenih naroda i međuvladine organizacije te druge bilateralne i multilateralne institucije, među ostalim nevladine organizacije i privatne izvore, da osiguraju pojačanu i dodatnu potporu djelovanju u području klime, među ostalim u smislu odgovora na gubitke i štetu, te da utvrde nove i inovativne izvore financiranja, među ostalim iz sektora fosilnih goriva, kako bi se najranjivijim zemljama pružila potpora u ublažavanju i jačanju otpornosti na klimatske promjene;
29. POZDRAVLJA ishod sastanka na vrhu o novom globalnom paktu o financiranju, kojim će se doprinijeti ažuriranju međunarodnog sustava financiranja i mobilizirati dodatna financijska sredstva za borbu protiv siromaštva i bolje rješavanje globalnih izazova u području klime i bioraznolikosti. PRIMA NA ZNANJE ishod konferencije o dodatnim sredstvima za Zeleni klimatski fond.

REZULTATI KOJE TREBA POSTIĆI U DUBAIJU

30. NAGLAŠAVA važnost uspješnog zaključivanja prvog globalnog pregleda stanja na konferenciji COP 28 u Dubaiju, kao okosnice ciklusa ambicija Pariškog sporazuma, s ambicioznim ishodom usmjerenim na budućnost u okviru kojeg se kristaliziraju načini i mogućnosti za održiv razvoj otporan na klimatske promjene, pri čemu cilj od 1,5 °C ostaje ostvariv, uključujući konkretne preporuke za poboljšane, uravnotežene, neposredne, transformativne i ambiciozne mjere za ublažavanje i prilagodbu prije i nakon 2030., kao i za usklađivanje globalnih financijskih tokova s ciljevima Pariškog sporazuma. U tom kontekstu POZIVA na to da se ishodom prvog globalnog pregleda stanja strankama i dionicima koji nisu stranke pruže konkretni politički signali kojima se omogućuje poticanje djelovanja na terenu i poboljšanje međunarodne suradnje te POZIVA sve stranke, posebno velika gospodarstva, da pripreme i priopće dugoročne razvojne strategije, uključujući cilj postizanja nulte neto stope emisija stakleničkih plinova što je prije moguće, a najkasnije do 2050., te uzastopne poboljšane nacionalno utvrđene doprinose pri kojima cilja od 1,5 °C ostaje ostvariv, da uključe ciljeve smanjenja emisija u cijelom gospodarstvu kojima su obuhvaćeni svi staklenički plinovi. ODLUČNO POZIVA Odbor na visokoj razini za globalni pregled stanja da osigura politički zamah za uspješan ishod prvog pregleda globalnog stanja uoči Pete konferencije CMA i tijekom nje te POZDRAVLJA ishode sastanka na vrhu glavnog tajnika UN-a o klimatskim ambicijama;
31. POZDRAVLJA pokretanje programa rada za ublažavanje klimatskih promjena kako bi se u ovom ključnom desetljeću hitno povećale ambicije i provedba ublažavanja te odabir pravedne energetske tranzicije kao godišnje teme za 2023. POZIVA da se u okviru programa rada za ublažavanje klimatskih promjena prikupe primjeri dobre prakse i osiguraju provediva rješenja koja svim strankama mogu omogućiti smanjenje emisija iz energetskog sektora koji ima najveći potencijal za smanjenje emisija i nudi troškovno učinkovitije mjere te stoga najlakše može doprinijeti povećanim ambicijama i provedbi u ovom ključnom desetljeću. ODLUČNO POZIVA godišnji ministarski okrugli stol na visokoj razini o ambicijama za razdoblje do 2030. da razmotri ta rješenja kako bi se dao politički poticaj za njihovu provedbu na nacionalnoj razini i da ih uzme u obzir u okviru nacionalno utvrđenih doprinosa s ciljem povećanja globalnih ambicija te POZIVA sve stranke da na konferenciji COP 28 usvoje važnu i ambicioznu odluku o programu rada za ublažavanje klimatskih promjena;

32. POZDRAVLJA uspostavu programa rada za pravednu tranziciju u načinima za postizanje ciljeva Pariškog sporazuma te SE OBVEZUJE na konstruktivnu suradnju sa strankama kako bi se donijela odluka o njegovu području primjene i koncepciji koje treba razmotriti i donijeti na Petoj konferenciji CMA. POZIVA na donošenje programa rada usmjerenog na ljude, pri čemu nitko ne smije biti zapostavljen, kojim se stvara prostor za suradnju svih stranaka i dionika koji nisu stranke te za pružanje i prikupljanje informacija o pravednoj tranziciji, čime se jača njihov kapacitet za provedbu pravedne tranzicije koja se u domaćim okvirima temelji na smislenom i učinkovitom socijalnom dijalogu i uključivom sudjelovanju svih strana;
33. POZDRAVLJA obogaćujući dijalog koji se održava u okviru programa rada Glasgow-Sharm El-Sheikh o globalnom cilju prilagodbe, kojim se olakšava razmjena različitih vizija i učenje o najboljim praksama i iskustvima kojima se može nadahnuti utvrđivanje zajedničkih prioriteta za globalno djelovanje kojima bi se podupro napredak u provedbi i postizanju globalnog cilja prilagodbe. NAGLAŠAVA da je potrebno osigurati uključive i participativne procese na lokalnoj razini te najsiriromašnije i najranjivije zaštititi od klimatskih promjena i PONOVRNO ISTIČE snažnu predanost EU-a konstruktivnom angažmanu u postizanju dogovora na konferenciji COP 28 radi osiguravanja djelotvornog okvira kojim se s provedivim ciljevima jača ciklus politika prilagodbe za usmjeravanje postizanja globalnog cilja prilagodbe i pregled ukupnog napretka u njegovu postizanju;
34. PODSJEĆA na to da se Klimatskim paktom iz Glasgowa odlučno pozivaju razvijene zemlje koje su njegove stranke da do 2025. najmanje dvostruko povećaju u odnosu na razine iz 2019. zajednički osigurana financijska sredstva za borbu protiv klimatskih promjena i prilagodbu njima u zemljama u razvoju, u kontekstu postizanja ravnoteže između ublažavanja i prilagodbe s pomoću osiguravanja većih financijskih sredstava. ISTIČE predanost EU-a da bude predvodnik zajedničkih napora za povećanje i mobilizaciju financijskih sredstava za prilagodbu i mobilizaciju s posebnim naglaskom na siromašne i ranjive zemlje i zajednice, osobito najmanje razvijene zemlje i male otočne države u razvoju;

35. PONOVRNO POTVRĐUJE trajnu predanost EU-a potpunoj operacionalizaciji mreže iz Santiaga kako bi se čim prije, a u svakom slučaju do izbora države domaćina tajništva mreže i savjetodavnog odbora na Petoj konferenciji CMA, spriječili, minimizirali i otklonili gubici i šteta povezani s nepovoljnim učincima klimatskih promjena i dodatno ojačala globalna koordinacija radi ubrzavanja tehničke pomoći relevantnih organizacija, tijela, mreža i stručnjaka utemeljena na potražnji za provedbu relevantnih pristupa u zemljama u razvoju koje su osobito ranjive u pogledu nepovoljnih učinaka klimatskih promjena;
36. POZDRAVLJA rad tajništva UNFCCC-a i Prijelaznog odbora na operacionalizaciji novih aranžmana financiranja, među ostalim fonda, u vezi s odgovorom na gubitke i štetu te maksimalnim povećanjem potpore iz postojećih aranžmana financiranja pri odgovoru na gubitke i štetu povezane s nepovoljnim učincima klimatskih promjena. SA ZANIMANJEM OČEKUJE preporuke Prijelaznog odbora za gubitke i štete, koje treba razmotriti na konferenciji COP 28. PONOVRNO ISTIČE svoju predanost operacionalizaciji odluke konferencije COP 27 o novim aranžmanima financiranja, među ostalim fondu, za pomoć zemljama u razvoju koje su osobito ranjive u pogledu nepovoljnih učinaka klimatskih promjena. ISTIČE da se pri procjeni klimatskih rizika i ranjivosti u obzir ne trebaju uzimati samo tradicionalni pokazatelji, već i oni drugi, te SA ZANIMANJEM OČEKUJE nastavak dijaloga iz Glasgowa među strankama, relevantnim organizacijama i dionicima. NAGLAŠAVA da bi se novi aranžmani financiranja, među ostalim fond, trebali temeljiti na utvrđenim nedostacima u pogledu prioriteta u postojećem financijskom okruženju u okviru UNFCCC-a i Pariškog sporazuma i izvan njih, da ih je potrebno usmjeriti na zemlje u razvoju koje su osobito ranjive u pogledu nepovoljnih učinaka klimatskih promjena te se temeljiti na širokoj osnovi doprinositelja i ujedno uzeti u obzir koordinaciju, dosljednost i komplementarnost s postojećim aranžmanima financiranja;

37. SA ZANIMANJEM OČEKUJE nastavak rasprava o utvrđivanju novog zajedničkog kvantificiranog cilja u pogledu financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena u kontekstu smislenih mjera ublažavanja te transparentnosti provedbe, čime se, uzimajući u obzir potrebe i prioritete zemalja u razvoju, u okviru globalnih napora iz širokog raspona javnih i privatnih izvora, doprinosi ciljevima Pariškog sporazuma, među ostalim u kontekstu usklađivanja financijskih tokova s nastojanjima usmjerenima na načine za postizanje niskih emisija stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene. Snažno POTIČE raspravu o proširenju baze doprinositelja novom zajedničkom kvantificiranom cilju kojim se odražava dinamična priroda sposobnosti u predstojećim tehničkim stručnim dijalozima i ministarskom dijalogu na visokoj razini na konferenciji COP 28. POZIVA [...] sve stranke Pariškog sporazuma koje to mogu učiniti da doprinesu tim globalnim naporima;
38. POZDRAVLJA dijalog iz Sharm el-Sheikha o razmjeni mišljenja i poboljšanju razumijevanja područja primjene članka 2. stavka 1. točke (c) Pariškog sporazuma i njegove komplementarnosti s člankom 9. PONOVRNO ISTIČE da se provedbom mjera za postizanje cilja iz članka 2. stavka 1. točke (c) neće zamijeniti osiguravanje financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena za zemlje u razvoju, kao ni s njim povezane obveze razvijenih zemalja. POTIČE privatni sektor i druge ključne dionike da pojačaju svoje djelovanje i da se uključe u tu raspravu s ciljem utvrđivanja rješenja za otklanjanje prepreka pri mobilizaciji privatnih financijskih sredstava za djelovanje u području klime. SA ZANIMANJEM OČEKUJE ishode dviju radionica u 2023. i izvješće s Pete konferencije CMA o raspravama na tim radionicama, kao i utvrđivanje nove posebne točke dnevnog reda na konferenciji COP 28 kako bi se usmjerile i unaprijedile rasprave i zajedničko razumijevanje o tome kako postići cilj usklađivanja financijskih tokova s načinima za postizanje niskih emisija stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene kao ključnog pokretača mobilizacije financijskih sredstava u širim razmjerima. U tom kontekstu ISTIČE rad Koalicije ministara financija za djelovanje u području klime;

39. Iako naglasak treba ostati na smanjenju emisija na nacionalnoj razini i povećanju njihova uklanjanja, PREPOZNAJE potencijal članka 6. za olakšavanje daljnjih ambicija kako bi se premostio jaz pri ograničavanju globalnog zatopljenja na 1,5 °C te za poticanje uključivanja privatnog sektora u djelovanje u području klime i mobilizaciju financijskih i nefinancijskih sredstava za takvo djelovanje, uz istodobno poštovanje okolišnih i socijalnih zaštitnih mjera i ljudskih prava te zaštitu od rizika povezanih s klimom. NAGLAŠAVA da je nužno osigurati da se primjenom članka 6. doprinosi dugoročnim ciljevima Pariškog sporazuma, potiču ambicije, štiti bioraznolikost, štiti prirodne ponore, podupiru transformativna ulaganja i održivi razvoj te osigurava okolišni integritet, uz poštovanje ljudskih prava, među ostalim prava autohtonih naroda kako je navedeno u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda. ISTIČE važnost pomnog usklađivanja mehanizama iz članka 6. s nacionalno utvrđenim doprinosima stranaka domaćina, njihovim dugoročnim razvojnim strategijama i ciljevima Pariškog sporazuma, uz uvažavanje doprinosa zemalja domaćina i očuvanje prostora za veće ambicije dijeljenjem koristi za ublažavanje klimatskih promjena i izbjegavanjem ovisnosti o neodrživim razinama emisija, osiguravanjem transparentnosti i dodatnosti, rješavanjem izostanka trajnosti i izbjegavanjem dvostrukog računanja među sudionicima iz članka 6., kao i poboljšanjem pouzdanih i transparentnih postupaka mjerenja, izvješćivanja i provjere u svim sektorima. NAGLAŠAVA važnost osiguravanja snažne, iscrpne i transparentne infrastrukture i izvješćivanja kako bi se omogućilo centralizirano praćenje jedinica od njihova izdavanja do njihova otkazivanja. ISTIČE važnost izgradnje kapaciteta zemalja u razvoju radi snažne provedbe tržišnih aktivnosti u okviru Pariškog sporazuma. POZDRAVLJA poziv na djelovanje za tržišta ugljika usklađena s Pariškim sporazumom, koji je objavljen na sastanku na vrhu o novom globalnom paktu o financiranju;

40. ODLUČNO je u namjeri da surađuje sa svim strankama radi:

- nastavka promicanja provedbe unaprijeđenog okvira za transparentnost
- nastavka promicanja uključive rasprave o budućnosti UNFCCC-a s naglaskom na racionalizaciji programâ i poboljšanju učinkovitosti procesa uz osiguravanje uključivosti i više prostora te olakšavanje digitalnog sudjelovanja u okviru procesa UNFCCC-a, u svrhu angažmana na povećanju ambicija i pojačanoj provedbi
- unapređivanja ambiciozne provedbe Programa rada iz Glasgowa o djelovanju za mjere osnaživanja u području klime (ACE) i njegova akcijskog plana
- rješavanja pitanja rodne dimenzije kako bi se iskoristio puni potencijal klimatskih politika i poduprlo sveobuhvatne mjere za postizanje rodne ravnopravnosti, među ostalim daljnjom provedbom unaprjeđenog programa rada iz Lime o rodnoj ravnopravnosti i njegova drugog akcijskog plana za rodnu ravnopravnost
- ostvarivanja napretka u raspravama u okviru novog zajedničkog programa rada iz Sharm El-Sheikha o provedbi djelovanja u području klime, i to u poljoprivredi i sigurnosti opskrbe hranom, te usvajanja plana u kojem se opisuje njegov rad do konferencije COP 31 (koja se treba održati u 2026.);

41. ISTIČE važnost djelovanja dionika koji nisu stranke, među ostalim u okviru procesa UNFCCC-a, i POTIČE njihove daljnje napore koje ulažu u djelotvornu provedbu Pariškog sporazuma i provedbu ishoda globalnog pregleda stanja, među ostalim putem Globalnog plana za djelovanje u području klime. POZIVA na ulaganje takvih napora u postizanje ciljeva Pariškog sporazuma, među ostalim transparentnim i čvrstim obvezama u pogledu nulte neto stope emisija, kojima se omogućuje preuzimanje odgovornosti te se oslanjaju na vjerodostojne akcijske planove, u skladu s preporukama stručne skupine glavnog tajnika UN-a za obveze nedržavnih subjekata u pogledu nulte neto stope emisija;

42. UVAŽAVA odlučne pozive civilnog društva, posebno mladih, na ambicioznije i brže djelovanje u području klime, imajući u vidu međugeneracijsku pravičnost te potrebu za uspostavom društveno korisne ekološke tranzicije kojom se uzimaju u obzir potrebe građana i građanki; u tom kontekstu PREPOZNAJE važnost sudjelovanja javnosti i aktivnog angažmana te pristupa informacijama pri planiranju i provedbi djelovanja u području klime;
43. UVAŽAVA vodeću ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u ubrzavanju i širenju djelovanja u području klime uz učinkovito uključivanje građana i građanki u transformativni proces prema održivom načinu života i obrascima potrošnje i proizvodnje te NAGLAŠAVA potrebu za većim uključivanjem lokalnih i regionalnih vlasti u proces provedbe nacionalno utvrđenih doprinosa, nacionalnih planova prilagodbe i dugoročnih razvojnih strategija;
44. ISTIČE važnost višedioničkih inicijativa i angažmana koje zemlje i privatni subjekti poduzimaju radi ubrzavanja provedbe djelovanja u području klime u svim sektorima;

DRUGE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE I PROCESI

45. ISTIČE da su klimatske promjene i krize gubitka bioraznolikosti, dezertifikacija, onečišćenje i degradacija tla, vode i oceana snažno povezani i međusobno se pojačavaju te NAGLAŠAVA da se na njih može uspješno odgovoriti samo usklađenim pristupom koji obuhvaća uzajamno korisne strategije, sa snažnim socijalnim i okolišnim zaštitnim mjerama, uključujući rješenja utemeljena na prirodi u skladu s definicijom s 5. zasjedanja Skupštine Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/EA.5/Res.5). POTIČE stranke da uključe rješenja koja se temelje na prirodi u svoje nacionalno utvrđene doprinose, dugoročne razvojne strategije i nacionalne akcijske planove. POZIVA na tješnju suradnju i jačanje sinergije među konvencijama iz Rija i drugim multilateralnim sporazumima o okolišu te drugim relevantnim inicijativama UN-a i međunarodnim procesima. ISTIČE potrebu za odlučnim i cjelovitim rješavanjem pitanja međusobne povezanosti vode i klime;

46. OSTAJE SNAŽNO PREDANO jačanju sinergije između UNFCCC-a i Konvencije Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti, uključujući usklađivanje s ambicioznim Globalnim okvirom za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala donesenim na konferenciji COP15.2 u Montrealu u prosincu 2022., osobito njegovim ciljem br. 8 i, i Desetljećem UN-a za obnovu ekosustava, te daljnjem unapređenju mjera za uzajamno jačanje popratnih koristi za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima te za sprečavanje i preokretanje trenda gubitka bioraznolikosti. POZDRAVLJA suradnju IPCC-a i Međuvladine platforme za znanstvenu politiku o bioraznolikosti i uslugama ekosustava tijekom sedmog razdoblja procjene, kako je zatraženo na 10. sastanku IPBES-a. PODSJEĆA na Deklaraciju čelnika i čelnica iz Glasgowa o šumama i uporabi zemljišta u cilju zaustavljanja i preokretanja gubitka šuma i degradacije zemljišta do 2030.;
47. UJEDNO OSTAJE PREDANO jačanju sinergije između UNFCCC-a i Konvencije Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD), putem inicijativa kao što su Međunarodni savez za otpornost na suše (IDRA), Foruma UN-a o šumama, Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa, Akcijskog plana iz Addis Abebe te postignućâ Programa održivog razvoja do 2030. i ciljeva održivog razvoja. POZDRAVLJA zaključke predsjednika Opće skupštine s Konferencije UN-a o vodama, održane u 2023., i ODLUČNO POZIVA na njihovu brzu provedbu, pri čemu prepoznaje središnju ulogu vode u programu održivog razvoja te je ističe kao ključnu mogućnost za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima. UJEDNO POZDRAVLJA rezoluciju Opće skupštine UN-a u okviru daljnjeg postupanja nakon Konferencije UN-a o vodama u 2023., kojom se iskorištava politički zamah ostvaren na toj konferenciji i predlažu daljnji koraci u oblikovanju budućeg djelovanja u području voda u UN-u. U tom kontekstu PODSJEĆA na zaključke Vijeća EU-a o pitanju vode u vanjskom djelovanju EU-a i zaključke Europskog vijeća u kojima se prepoznaje potreba za pojačanim djelovanjem EU-a i globalnim djelovanjem u području vode te naglašava važnost strateškog pristupa sigurnosti opskrbe vodom;

48. OSTAJE PREDANO isticanju ključne uloge održivog upravljanja oceanima i vodama i zdravih ekosustava povezanih s vodama u općoj klimatskoj otpornosti te važnosti rada u skladu s Desetljećem UN-a za znanost o oceanima za održivi razvoj za razdoblje 2021. – 2030. i Desetljećem UN-a za djelovanje u području voda za razdoblje 2018. – 2028. Stoga POZDRAVLJA donošenje Sporazuma u okviru Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, o očuvanju i održivom iskorištavanju morske biološke raznolikosti područja koja se nalaze izvan nacionalne jurisdikcije (BBNJ) i POZIVA na njegovu brzu ratifikaciju i stupanje na snagu, kao i na hitno djelovanje u području zaštite oceana i voda, osobito kako bi se pružila potpora pregovorima o razvoju međunarodnog pravno obvezujućeg instrumenta o onečišćenju plastikom, uključujući morski okoliš, te ISTIČE potrebu za konkretnim postignućima u pogledu ciljeva održivog razvoja u području klime, oceana i voda;
49. PODSJEĆA da su u šestom IPCC-ovom izvješću o procjeni, koje je izradila radna skupina III., međunarodni zračni i pomorski promet utvrđeni kao sektori u kojima je potrebno više djelovanja za smanjenje emisija. POZDRAVLJA napredak koji je Međunarodna pomorska organizacija (IMO) ostvarila u okviru svoje revidirane strategije za stakleničke plinove koja uključuje pojačane zajedničke ambicije u smislu da se do 2050. postigne nulta neto stopa emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog pomorskog prometa s okvirnim kontrolnim točkama za 2030. i 2040. i kojom se osigurava uvođenje alternativnih goriva s nultom i gotovo nultom stopom emisija stakleničkih plinova do 2030. POTIČE IMO da nastavi s radom na razvoju i donošenju, do 2025., srednjoročnih mjera koje bi trebale uključivati standard kojim se uređuje postupno smanjenje intenziteta stakleničkih plinova iz brodskih goriva i mehanizam određivanja cijena emisija stakleničkih plinova u pomorskom sektoru. POZIVA države članice ICAO-a da najkasnije na skupštini ICAO-a u 2025. postignu dogovor o znatnom povećanju razine ambicije u pogledu kriterijâ prihvatljivosti emisijskih jedinica u skladu s postizanjem dugoročnog željenog cilja i ispunjavanjem ciljeva Pariškog sporazuma;

50. Vijeće prepoznaje ključnu ulogu oceana i njihove funkcije „plavog ugljika” te hitnu potrebu za zaštitom, očuvanjem i obnovom kopnenih ekosustava, uključujući šume i ekosustave kopnenih i obalnih voda, radi ublažavanja utjecaja klimatskih promjena te prilagodbe i izgradnje otpornosti na njih. POZDRAVLJA godišnji dijalog o oceanima i klimatskim promjenama u okviru UNFCCC-a.
-